

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 19.12.2008
KOM(2008) 875 endelig

**BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG
EUROPA-PARLAMENTET**

**Opfølgende beretning til meddelelsen om vandknaphed og tørke i
Den Europæiske Union KOM(2007) 414 endelig**

[SEK(2008) 3069]

DA

DA

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

Opfølgende beretning til meddelelsen om vandknaphed og tørke i Den Europæiske Union KOM(2007) 414 endelig

1. INDLEDNING

De omsiggribende virkninger af vandknaphed og tørke i Den Europæiske Union og den forventede forværring af problemet som følge af klimaændringerne, der illustreres af den nylige nødsituation med vandmangel i Cypern, kræver, at der bliver peget på egnede valgmuligheder for at imødegå problemerne effektivt. I 2007 vedtog Europa-Kommissionen en meddelelse om vandknaphed og tørke¹, hvori den lovede at foretage denne gennemgang af fremskridtene og præsentationen heraf i forbindelse med et interessentforum, der blev afholdt den 5. september 2008 i Zaragoza. I nærværende beretning specificeres de fremskridt, der er nødvendige for alle de politiske valgmuligheder, og der fremlægges egnede arbejdsprogrammer på mellemlang og lang sigt.

Beretningen er den første opfølgende beretning baseret på de fremskridt, der er gjort med hensyn til at omsætte meddelelsens valgmuligheder i handling. Der præsenteres nogle opmuntrende politiske initiativer på både EU-plan og nationalt plan², som har bidraget til disse resultater, selv om der stadig skal gøres meget. Det specificeres, hvilke fremskridt der er behov for med hensyn til de syv primære udfordringer, som skal tages op, hvis Europa skal bevæge sig i retning af en vandeffektiv og vandbesparende økonomi. Disse udfordringer inkluderer det løbende behov for en fuld gennemførelse af vandrammedirektivet³, fremme af bæredygtig fysisk planlægning, prioritering af vandbesparelses- og vandeffektivitetsforanstaltninger frem for andre alternativer og vurdering af miljøvirkningerne af disse alternativer i sidste ende samt yderligere integrering af vandrelaterede hensyn i alle sektorpolitikker. Tilpasningen til klimaændringerne vil føje en ny udfordring til de eksisterende. Den opfølgende beretning præsenterer et arbejdsprogram for det mellemlange til lange sigt, som kun kan iværksættes i tæt samarbejde med medlemsstaterne.

I oktober 2007⁴ støttede Rådet de valgmuligheder, som var udpeget på EU-plan og nationalt plan i meddelelsen, og opfordrede Kommissionen til at gennemgå og videreudvikle den nye strategi for vandknaphed og tørke inden 2012. Tilpasningen til klimaændringerne er ligeledes kommet øverst på EU's dagsorden, og udfordringen med vandknaphed bør ansues i en bredere sammenhæng. Kommissionens kommende initiativ om tilpasning til klimaændringer vil bidrage til at øge sammenhængen i den indsats, der gøres både på EU-plan og nationalt plan, og bane vejen for yderligere handling på EU-plan.

¹ KOM(2007) 414 endelig af 18.7.2007.

² Primo 2008 blev der sendt et spørgeskema til de 27 medlemsstaters vanddirektører. Der indkom svar fra AT, BE-FI, CY, DE, DK, EL, ES, FI, FR, HU, IE, IT, LU, LV, NL, PL, PT, RO, SK og UK.

³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger, EFT L 327 af 22.12.2000.

⁴ 13888/07, 15. oktober 2007, ENV 515, DEVGEM 182, AGRI 325.

2. VURDERING AF DE FREMSKRIDT, DER ER ER SKET MED GENNEMFØRELSEN AF DE POLITISKE VALGMULIGHEDER

Et af de primære krav, der skal opfyldes, hvis problemerne med vandknaphed og tørke skal løses effektivt på kort sigt, er en fuldstændig gennemførelse af vandrammedirektivet (i det følgende "VRD") i alle medlemsstater.

Vedtagelsen af planer og foranstaltningsprogrammer i VRD vedrørende forvaltning af vandløbsoplande inden udgangen af 2009 (artikel 11 og 13) vil gøre det muligt at foretage en tilbundsående analyse af de foranstaltninger, der er planlagt på medlemsstatsplan til løsning af vandmængdeproblemer, herunder anvendelse af økonomiske virkemidler.

At sikre sammenhængen på tværs af politikområderne er en udfordring i sig selv på alle forvaltningsniveauer. På EU-plan er udfordringen at sikre, at alle sektorpolitikker og horisontale politikker trækker i retning af samme mål, og at undgå, at vandressourcerne påvirkes mod hensigten. Dette kan lade sig gøre, når der tages hensyn til den enkelte politiks tidsplan og arbejdsprogram. Investering medfinansieret af EU-midler skal ske ifølge klare retningslinjer, som er beregnet til at sikre, at investeringerne ikke bidrager til presset på de knappe vandressourcer.

Den strenge gennemførelse af direktivet om miljøvirkningsvurderinger (VVM)⁵ og direktivet om strategisk miljøvurdering (SEA)⁶ i alle medlemsstater er også afgørende for at undgå skadelige virkninger af vandforvaltningsprojekter på vandressourcerne.

2.1. Prissætning for vand

Medlemsstaterne er forpligtede til inden 2010 at udforme prissætningspolitikker, der giver tilstrækkelige incitamenter til en effektiv udnyttelse af vandressourcerne (artikel 9 i VRD). Nogle af disse medlemslande (CY, ES, FR, UK og PT) træffer foranstaltninger til fastsættelse af priser, som er i overensstemmelse med vandknaphedsniveauet på lokalt plan, årstiden og/eller forbrugsniveauet. Andre (UK) gennemgår og vurderer effektiviteten af forskellige typer prissætning i områder med pres på vandressourcerne.

Men det er fortsat en udfordring på alle forvaltningsniveauer at fastlægge politikker for prissætning af vand, som hænger sammen med vandtilgængeligheden. VRD-milepælen vil gøre det muligt at vurdere, i hvilket omfang de økonomiske virkemidler og prissætningspolitikken i medlemsstaterne er forenelige med den herskende bekymring over vandknaphed og tørke.

Opmærksomheden skal også rettes mod OECD's arbejdsprogram⁷, som omhandler det økonomiske grundlag for sund vandforvaltning.

Der sker fremskridt på vandmålingsområdet. Nogle få medlemsstater udvikler nationale strategier til at sikre måling af vandindvinding i landbruget og bevis for offentlig tilladelse til indvinding (ES, FR), til at udvide målingen til at omfatte vandindvinding og -forbrug (CY, FR, PT) og til at indføre mulige målingsforpligtelser i vandfattige områder (FR, UK) eller i alle husholdninger, der indgår i nye etagebyggerier (FR).

⁵ Rådets direktiv 85/337/EØF af 27. juni 1985 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, EFT L af 5.7.1985, s. 40-48.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet, EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30-37.

⁷ OECD DAC/EPOC Water Task Team – "Sustainable financing to ensure affordable access to water supply and sanitation".

På den anden side skal alle medlemsstater yde en større indsats. F.eks. er medlemsstaterne forpligtede til at gennemføre systematisk kontrol med vandindvinding (artikel 11, stk. 3, litra e), i VRD). Den række foranstaltninger, der planlægges vedtaget inden udgangen af 2009, vil gøre det muligt at kontrollere, at dette gennemføres fuldt ud i hele Europa.

Kommissionen har som led i sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik⁸ foreslået at føje en ny vandrelateret udfordring til betingelserne om god landbrugs- og miljømæssig stand, som er led i krydsoverensstemmelsen. I henhold til denne udfordring kan den nye standard om respekt for godkendelsesprocedurerne for brug af vand til kunstvanding også hjælpe med at udbrede vandmålingen i landbruget. Forslagene i sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik er til drøftelse i Rådet og kan blive vedtaget i slutningen af 2008.

2.2. Mere effektiv vandtildeling og vandrelateret støtte

2.2.1. Forbedring af den fysiske planlægning

Behovet for at tilpasse de økonomiske aktiviteter til den lokale vandtilgængelighed er fortsat en udfordring.

Forslagene i sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik om udvidelse af anvendelsesområdet for god landbrugs- og miljømæssig stand til at omfatte vand og om yderligere fjernelse af støtte fra produktionen sigter mod at mindske virkningerne af landbrugsaktiviteterne på vandressourcerne.

Som led i drøftelserne om den fælles landbrugspolitik efter 2013 vil Kommissionen vurdere, hvilke vandmængderrelaterede forpligtelser der udspringer af VRD og bør behandles i forbindelse med krydsoverensstemmelsessystemet. For så vidt angår biobrændstoffer, drøftes der specifikke bæredygtighedskriterier i Rådet og Europa-Parlamentet. Kommissionens forslag til et nyt direktiv om vedvarende energi⁹ giver et stærkt incitament til at udvikle biobrændstoffer baseret på affald, restprodukter og andre ikke-landbrugsrelaterede råmaterialer. Dette skulle bidrage til at nedbringe presset på vandbehovet i landbrugssektoren.

De medlemsstater, der hidtil har været mest berørt af vandknaphed og tørke (CY, EL, ES, FR, IT, PT og UK), har gjort en indsats for at identificere de vandløbsoplande, som står over for permanent eller næsten permanent vandknaphed. Nogle få medlemsstater har taget skridt til at sænke presset på vandressourcerne, f.eks. et forbud mod øget vandindvinding i overudnyttede områder (ES, FR), vurdering af de mængder, der i henhold til bæredygtigheden kan indvindes, og en gennemgang af indvindingsgodkendelserne (FR, UK) samt en pligt til at indføre kollektive kunstvandingsorganisationer, der skal stå for at begrænse og fordele indvindingsmængderne blandt dem, der kunstvander (fra 2011 i FR).

Mere generelt har medlemsstaterne signaleret deres intention om specifikt at tage fat på problemet i de kommende forvaltningsplaner for vandløbsoplande, herunder de medlemsstater, hvor vandknaphed og tørke ikke hidtil har været det store problem (AU, DK, NL), men hvor klimaændringerne kunne forværre situationen.

Trods ovennævnte eksempler er der i øjeblikket ikke mange indikationer på, at udfordringerne med hensyn til arealanvendelse fuldt ud integreres i de beslutninger om vandforvaltning, der træffes i medlemsstaterne. Der skal træffes yderligere hasteforanstaltninger på alle niveauer.

⁸ KOM(2007) 722 endelig af 20.11.2007.

⁹ KOM(2008) 19 endelig vedtaget af Kommissionen den 23. januar 2008.

Problemer med vandmængder vil kun kunne løses effektivt, hvis der tages fuldt hensyn til vandkredsløbets funktion. Permanent vegetation har en positiv virkning på reguleringen af fordampning og hjælper i væsentlig grad med til at opretholde jordbundens termiske stabilitet.

En storstilet landbrugs-, industri- og byudvikling har påvirket nedsivningen af vand på lokalt plan, øget afstrømningen af regnvand, reduceret grundvandsopfyldningen og tilgængeligheden af vand til vegetation og øget fordampning. I nogle landbrugsregioner har udviklingen af dræningen kombineret med kunstvanding resulteret i, at den naturlige vegetation forsvinder, saltholdig jord dukker op, og ydelserne falder. I by- eller industriområder er massiv anvendelse af cement og asfalt fremherskende, hvilket medfører, at regnvand ofte føres bort gennem offentlige kloaknet i stedet for at mætte jorden og økosystemerne.

Arealanvendelse og fysisk planlægning skal tilpasses for at gå i retning af optimalt vandmættet jord. Prioriteringen bør være at fastholde regnvandet der, hvor det falder, navnlig i områder med betydelig påvirkning fra menneskelige aktiviteter. Forbedring af vandnedsivningen i jorden og fremskridt i retning af mætning af jorden vil bidrage til at genoprette grundvand- og overfladevandressourcerne. Det er afgørende at fastholde og øge organisk materiale i jorden, da dette kan absorbere op til tyve gange sin egen vægt i vand. Det er en af målsætningerne i forslaget til et jorddrammedirektiv¹⁰, som Kommissionen forelagde i september 2006, og som drøftes af institutionerne.

2.2.2. Finansiering af en effektiv vandanvendelse

Meddelelsen fra 2007 understregede behovet for at forbedre finansieringen af vandeffektiviteten i forbindelse med de eksisterende sektorpolitikker.

Kommissionens forslag i forbindelse med sundhedstjekket af den fælles landbrugspolitik om at øge gradueringen og anvende det deraf følgende budget til at finansiere bl.a. vandforvaltningen i henhold til udviklingen af landdistrikter kan forbedre situationen. Dette ville føje sig til de bestræbelser, som visse medlemsstater (f.eks. ES og PT) allerede udfolder via programmerne for udvikling af landdistrikter, såsom at give investeringsstøtte til forbedring af vandeffektiviteten.

På baggrund af "energi- og klimapakken"¹¹ og grønbogen "Tilpasning til klimaændringerne – hvad kan der gøres på EU-plan"¹² overvejer Kommissionen en eventuel revision af Fællesskabets strategiske retningslinjer for samhørighed 2007-2013¹³. Konklusionen af enhver midtvejs gennemgang vil foregå i tæt samarbejde med medlemsstaterne. Gennemgangen og den eventuelle revision af de strategiske retningslinjer kan sammen med Kommissionens eller medlemsstaternes evalueringer¹⁴ føre til frivillige ændringer af de operationelle programmer hos medlemsstaterne, særlig dem, der omfatter miljø og energi

Budgetgennemgangen og drøftelsen af de fremtidige finansielle perspektiver vil give yderligere lejlighed til at behandle spørgsmål om vandmængder. Kommissionen forbereder i øjeblikket et samhørighedspolitisk arbejdsdokument om "Regions 2020 - The climate change challenge to European Regions", som omhandler emnet vandknaphed og tørke.

¹⁰ KOM(2006) 232 af 22.9.2006.

¹¹ KOM(2008) 30 endelig af 23.1.2008.

¹² KOM(2007) 354 endelig af 29.6.2007.

¹³ EUT 291 af 21.10.2006, s. 11.

¹⁴ Forordning med generelle bestemmelser 1083/2006/EF, artikel 48 og 49, EUT L 210 af 31.7.2006, s. 25.

I juli 2008 vedtog Den Europæiske Investeringsbank (EIB) en ny udlånspolitik for vandsektoren¹⁵ i overensstemmelse med de primære udfordringer i meddelelsen.

Nogle medlemsstater træffer en række foranstaltninger til udvikling af skatteincitament til fremme af vandeffektive anordninger og metoder. Nogle har indført ordninger til støtte af køb af udstyr til regnvandsindvinding og genbrug af spildevand i private og offentlige bygninger eller grundvandsdannelse (CY, FR, NL). Nogle udvikler ordninger, der sætter virksomheder i stand til at søge om tilskud til investeringer i vandeffektiv teknologi og udstyr (UK). Både regionale og lokale myndigheder og den private sektor har indført specifikke handlingsplaner for at støtte anvendelsen af vandbesparende anordninger og forbedre vandforsyningsnettene.

2.3. Tørkeforvaltning

I 2007 udarbejdede et europæisk netværk af eksperter inden for vandknaphed og tørke en rapport om tørkeforvaltningsplaner¹⁶ som led i den fælles gennemførelsesstrategi for VRD. Denne rapport blev bakket op af medlemsstaternes vanddirektører i november 2007. Den indeholder anbefalinger for udviklingen af operationelle tørkeforvaltningsplaner med henblik på effektivt at forebygge og afbøde tørkens virkninger for miljøet, samfundet og økonomien. Den omfatter også eksempler på tørkeforvaltningsplaner, der allerede fungerer i visse medlemsstater (ES, UK, PT).

Nogle medlemsstater gennemfører supplerende foranstaltninger som vandselskabstørkeplaner (UK) eller nationale tørkeplaner (CY, FR). Der er også planlagt andre foranstaltninger, f.eks. udformningen af et system til forudsigelse og forvaltning af tørke (PT).

Imidlertid er kun nogle få medlemsstater skredet til handling, og disse initiativer er endnu ikke blevet evalueret.

Kommissionens fælles forskningscenter er i færd med at udvikle et observatorium og et tørkevarslingssystem. Det skal tjene som platform for prognoser, detektering og overvågning samt informationsudveksling. Der er tale om en tilgang med forskellig målestok, som overholder subsidiaritetsprincippet og vil give sammenhængende information på europæisk plan. Den første prototype undergår i øjeblikket omfattende prøvninger. I samarbejde med medlemsstaterne bidrager Det Europæiske Miljøagentur til identifikationen af relevante indikatorer for vandknaphed og tørke. Der er i øjeblikket et første sæt af parametre under udarbejdelse. Fra 2009-2010 vil indsamling af data på nationalt plan baseret på disse parametre gøre det muligt at udstede en årlig europæisk vurdering af, hvordan omfanget og virkningerne af vandknaphed og tørke udvikler sig på tværs af Europa.

Denne udvikling vil gøre det muligt at overholde fristen for 2012, der er fastsat i meddelelsen for udviklingen af prototyper og gennemførelsesregler for et operationelt tørkeobservatorium og tørkevarslingssystem.

For så vidt angår EU's Solidaritetsfond¹⁷, giver den nugældende forordning mulighed for kun at yde bistand i forbindelse med tørke, hvis de specifikke betingelser for mobiliseringen heraf er opfyldt, inklusive tidsfristen på 10 uger fra katastrofens start til at indsende ansøgninger til Kommissionen. Den udfordring, der ligger i en tilpasning til klimaændringerne, kan kræve en undersøgelse af, om der i forbindelse med den næste budgetgennemgang kunne gøres yderligere fremskridt med definitionen af kriterier og støtteberettigede foranstaltninger for at sikre en bedre reaktion på tørketilfælde.

¹⁵ "Strengthening the EIB's support to EU policy objectives in the sector", juli 2008.

¹⁶ Rapporten findes på http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm.

¹⁷ Rådets forordning (EF) nr. 2012/2002 om oprettelse af Den Europæiske Unions Solidaritetsfond, EFT L 311 af 14.11.2002.

Det årlige arbejdsprogram for 2009 for EU's ordning for civilbeskyttelse tager fat på problemet med skovbrande. Det giver anledning til at se på forbindelsen til alvorlig tørke og identificere egnede måder at hjælpe på i sådanne situationer. Prototypen på det europæiske tørkeobservatorium vil blive forelagt civilbeskyttelsesekspertgruppen om varslingsystemer i handlingsprogrammet for civilbeskyttelse¹⁸, så snart dette foreligger. Dette kan føre til udarbejdelse af henstillinger om, hvordan man bruger og anvender systemet for civilbeskyttelsesassistance på EU-plan og nationalt plan.

Den 5. marts 2008 vedtog Europa-Kommissionen en meddelelse om styrkelse af EU's katastrofeberedskab¹⁹. I denne meddelelse argumenteres der for at styrke EU's civilbeskyttelsesordning. Til det formål vil Kommissionen forelægge forslag til et EU-netværk for uddannelse inden for katastrofeberedskab inden midten af 2009. De hidtidige erfaringer viser, at et katastrofeberedskab ikke kan stå alene, og at forebyggelse og parathed skal styrkes. Derfor udvikler Kommissionen i øjeblikket EU-strategier for parathed og forebyggelse af naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer, herunder tørke.

2.4. Vurdering af vandforsyningsinfrastrukturer

Supplerende vandforsyningsinfrastrukturer (f.eks. lagring af vand, vandoverførsler eller anvendelse af alternative kilder) bør overvejes som en mulighed, når andre alternativer, herunder en effektiv vandprissætningspolitik og omkostningseffektive alternativer, er udtømt. Behovet for at basere politikfastlæggelsen på dette klare vandhierarki bekræftes af igangværende arbejde. Det gælder alle sektorer og alle brugere, særligt i vandfattige regioner i Europa og i regioner, hvor klimaændringerne forventes at nedsætte vandtilgængeligheden.

I tilfælde af et behov for yderligere vandforsyning bør udvælgelsen af det bedst egnede alternativ være baseret på en fuldstændig virkningsvurdering, som også tager hensyn til den energi, der er nødvendig for at opbygge ny infrastruktur, og til behandling og transport af vand. Visse forsyningsalternativer kan føre til et lignende højt energiforbrug. Opfyldelsen af det forventede behov for vand i vandfattige områder ville øge energiforbruget i visse Middelhavslande med 15-45 %. Der skal tages fuldt hensyn til det forventede fald i vandtilgængeligheden på grund af klimaændringerne ved definitionen af vandforsyningsinfrastrukturene. Dette er afgørende for at sikre bæredygtig vandtilgængelighed i de forsynende vandløbsoplande og undgå overdimensioneret udstyr, som ville øge energiforbruget yderligere og forværre de nuværende vanskeligheder.

Yderligere nøgleproblemer, der skal behandles i forbindelse med vurderingen af projekterede foranstaltninger, er bl.a. mulige skadelige virkninger for økonomien, samfundet og miljøet, herunder virkninger for sundheden (navnlig med hensyn til genanvendelse af spildevand og indvinding af regnvand), virkninger for kvaliteten og mængden af vandressourcer²⁰ (alle alternativer) og en finansieringsstrategi, som skal sikre dækningen af alle omkostninger, herunder miljø- og ressourceomkostninger, samt relevante bidrag fra forskellige brugere. Valget af foranstaltninger vil afgøre typen af vandanvendelse, der kan lade sig gøre.

Der er derfor ikke nogen løsning, der i sig selv er bedst, og kun en fuldstændig virkningsvurdering af alle alternativer, herunder ændringer i arealanvendelse, kan føre til identifikation af den bedst egnede løsning fra sag til sag afhængigt af lokale vilkår.

2.5. Vandeffektive teknikker og metoder

¹⁸ Rådets beslutning 1999/847/EF af 9. december 1999 om indførelse af et EF-handlingsprogram for civilbeskyttelse, EFT L 327, s. 53.

¹⁹ KOM(2008) 130 endelig af 5.3.2008.

²⁰ I henhold til artikel 4, stk. 7, i VRD, hvor det er relevant.

En undersøgelse udført for Kommissionen i september 2007 indikerer, at vandbesparelspotentialet ligger tæt på 40 % i Europa²¹. Dette kræver væsentlige ændringer i måden, vandet distribueres og bruges på, for at udvikle vandbesparelser i størst muligt omfang.

På EU-plan igangsætter Kommissionen en undersøgelse for at vurdere mulighederne for at udvikle specifikke standarder for vandforbrugende anordninger, herunder landbrugsudstyr. Nationale standarder er normalt frivillige. Mindst én medlemsstat (UK) er begyndt at gennemgå sine regler om mindstekrav til ydeevne og maksimumsgrænser for vandforbrug i vandforbrugende anordninger og vvs-udstyr.

Den 16. juli 2008 vedtog man handlingsplanen for bæredygtigt forbrug, bæredygtig produktion og en bæredygtig industripolitik²². Den rummer forslag om, at anvendelsesområdet for direktivet om miljøvenligt design²³ skal udvides til at omfatte alle energirelaterede produkter. Dette inkluderer vandforbrugende anordninger, hvis vandforbrug påvirker den energi, der kræves til opvarmning.

Parallelt hermed arbejdes der med gennemførelsen af det nugældende direktiv om miljøvenligt design med det formål at vedtage gennemførelsesforanstaltninger for givne prioriterede produktgrupper inden for en kort tidsramme. Vaskemaskiner og opvaskemaskiner er allerede omfattet i overgangsperioden 2005-2008. De vil blive behandlet i den næste forberedende undersøgelse. Inddragelsen af vandforbrugende udstyr, navnlig kunstvandingsudstyr, i den nye arbejdsplan for direktivet om miljøvenligt design (2009-2011) er også under overvejelse hos Europa-Kommissionen.

Handlingsplanen for bæredygtigt forbrug, bæredygtig produktion og en bæredygtig industripolitik rummer et forslag til en forordning²⁴ om revision af fællesskabsordningen for miljøledelse og miljørevision (EMAS), som har vandforbrug som en af ydeevneindikatorerne.

På baggrund af indhøstet erfaring med direktivet om bygningers energimæssige ydeevne²⁵ igangsætter Kommissionen en undersøgelse for at overveje behovet for et lignende direktiv om bygningers vandrelaterede ydeevne.

Kun nogle få medlemsstater har allerede mindstekrav til vand i deres bygningsforskrifter (ES, NL, UK) eller nationale byggestandarder (DK, DE, ES). Andre har indført specifikke vandforvaltningskrav til kommende bygninger af "høj miljømæssig kvalitet" (FR) eller er i færd med at gennemgå deres nationale forskrifter for at sikre bygningers effektive vandanvendelse og etablere en omfattende ydeevnestandard for vandforbrug i bygninger (UK) eller med at indføre obligatoriske minimumsstandarder for effektiv vandanvendelse for alle nye offentligt finansierede boliger (UK). Der skal drages en lære af disse erfaringer, og mange flere medlemsstater burde gå i gang.

De skridt, der er taget til at reducere lækager i vandforsyningsnettet, omfatter systematisk og regelmæssig eksternt revision af lækageniveauerne (AT), indførelse af incitament for vandselskaberne til at nedbringe lækager i vandværkerne til under et givet niveau (10 % i DK), indførelse af betingelser vedrørende minimal ydeevne i eksisterende net for at få adgang

²¹ Undersøgelsen findes på: http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/scarcity_en.htm

²² KOM(2008) 397/3 af 16.7.2008.

²³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/32/EF om rammerne for fastlæggelse af krav til miljøvenligt design af energiforbrugende produkter, EUT L 101 af 22.7.2005.

²⁴ KOM(2008) 402/2.

²⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/91/EF af 16. december 2002 om bygningers energimæssige ydeevne, EFT L 1 af 4.1.2003.

til offentlige midler til nye vandforsyningsnet (FR), offentliggørelse af vandforsyningsnettenes ydeevne i hver kommune på internettet (under udvikling i FR) samt indførelse af mål for vandselskaber med mulige bøder i tilfælde af manglende opfyldelse (UK). Uforholdsmæssigt store lækager er fortsat et problem trods sådanne tiltag, og der kan gøres meget mere. Medlemsstaterne har et særligt ansvar for at forbedre lækagedetektion og opgradering af nettene.

For så vidt angår udformning af frivillige aftaler med alle vandforbrugende erhvervssektorer, forventes det, at der tages initiativ på EU-plan, navnlig at handlingsplanen for bæredygtigt forbrug, bæredygtig produktion og en bæredygtig industripolitik udmønter sig i et forum for detailhandelen for bl.a. at opmuntre til bæredygtigt vandforbrug hos de europæiske detailhandlere og deres forsyningskæder. Nogle medlemsstater har udformet aftaler med specifikke erhvervssektorer, f.eks. golfbaner (FR), byggesektoren (FR, NL) og føde- og drikkevaresektoren (UK). I nogle medlemsstater er der indgået aftaler mellem lokale myndigheder, ngo'er og vandagenturer på lokalt og regionalt plan (FR) for at fremme og øge vandbesparelsen. Generelt er de frivillige aftaler stadig begrænsede og skal udvikles yderligere, da de kan give betydelige fordele.

2.6. Udvikling af en vandsparekultur i Europa

For at udvikle en vandbesparende og vandeffektiv kultur er civilsamfundets rolle afgørende. En række initiativer er søsat på EU-plan, f.eks. udvikling af en europæisk vandbevidsthed og vandforvaltningsprogrammer ved European Water Partnership (EWP). Dette program har til formål at inddrage diverse interessenter, f.eks. ngo'er, private virksomheder, regioner og kommuner. Der skal bl.a. arrangeres regionale og lokale oplysningskampagner, oprettes en europæisk vandpris og udvikles bevidsthedsværktøjer og principper for vandforvaltning.

Europa-Kommissionen vedtog i oktober 2008 en grønbog om en kvalitetspolitik for landbrugsprodukter²⁶. Grønbogen giver anledning til, at interessenterne kan fremkomme med deres synspunkter om, hvorvidt og hvordan miljøbekymringer som vandforvaltning kan integreres yderligere i kommende certificeringsordninger, og til en vurdering af behovet for fremme af vandvenlige produkter.

Handlingsplanen for bæredygtigt forbrug, bæredygtig produktion og en bæredygtig industripolitik henviser til et kommende forslag til revision af direktivet om energimærkning²⁷, så det kommer til at omfatte en bredere vifte af produkter og en række miljøparametre, herunder vandanvendelse.

De fleste medlemsstater har aktivt udviklet tiltag til kommunikation og uddannelse for at øge offentlighedens bevidsthed om problemer med vandmængden: informationskampagner på nationalt, regionalt eller lokalt plan (BE-FI, CY, DK, ES, FR, NL, UK), skolekonkurrencer om effektiv vandanvendelse (CY, PT), gratis rådgivning til erhvervssektoren (UK), et websted, som opdateres dagligt (CY), inddragelse af vandspørgsmål i uddannelsesprogrammer og udvikling af tiltag i skolen til fremme af vandspareanordninger (CY, EL, FR), udformning af en national strategi for undervisning af forbrugerne i effektivt vandforbrug (UK) og udveksling af god praksis med hensyn til kunstvanding (FR). Alle disse foranstaltninger skal føres videre og udvides på tværs af hele Europa. Vurderingen af dem skal gøre det muligt at identificere, hvilke foranstaltninger der er de mest effektive.

2.7. Forbedring af videngrundlaget og dataindsamlingen

²⁶ KOM(2008) 641 af 15.10.2008.

²⁷ Rådets direktiv 92/75/EØF af 22. september 1992 om angivelse af husholdningsapparaters energi- og ressourceforbrug ved hjælp af mærkning og standardiserede vareoplysninger, EFT L 297 af 13.10.1992.

Et konkret initiativ på tværs af hele EU er Global Monitoring for Environment and Security (GMES). I GMES' arealafdeling er der udarbejdet en registrering af overfladedækket, som viser områder, der er belastet af vandknaphed, og ændringerne over tid. De spanske og franske regionale myndigheder har allerede testet konkrete anvendelser til bedre kunstvandingstyring samt støtte til rapporteringen i henhold til VRD i grænseoverskridende vandløbsoplande.

En række igangværende projekter knyttet til sjette rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling, f.eks. AQUASTRESS, RECLAIM WATER, GABARDINE, MEDINA, MEDESOL, PLEIADeS og FLOW AID, skaber videnskabelige og teknologiske fremskridt på området for vandknaphed og tørke. Det forventes, at resultatet af disse projekter vil være nyttige for valget af alternativer til afbødning af vandknapheden. Desuden igangsættes et sæt nye initiativer i forbindelse med gennemførelsen af det syvende rammeprogram, som har til formål at vurdere virkningen af klimaændringerne for vandpolitikkerne, vandmængden og vandkvaliteten. En indsats med fokus på undersøgelse af risici i Europa som følge af tørke er iværksat på EU-plan. Dette har til formål at identificere de største mangler inden for forskningen og de primære fremskridt for at forbedre den aktuelle viden om omfanget og virkningen af tørke. Det vil skabe en platform for udveksling om tørkespørgsmål mellem forskningskredse og politiske kredse. Bedre viden på området kan også være gavnlige for bæredygtig brug af indre vandveje til transport.

Medlemsstaterne har taget udfordringen med vandknaphed og tørke op ved at igangsætte forskning og teknologiske aktiviteter knyttet til virkningerne og udviklingen af tørke i en klimaændringssammenhæng (ES, NL, LU, UK, PT), forbrugeradfærd med hensyn til vandforbrugende anordninger (UK), forbedring af effektiviteten i vandforbrugende anordninger (UK), forbedring af landbrugsmetoder, herunder kunstvanding (CY, ES, FR), vurdering af alternative vandforsyningsmuligheder (CY, FR) samt udvikling af et dataindsamlingsystem til evaluering af tørkevirkninger (PT). De fleste af aktiviteterne kører endnu. Informationsudveksling på EU-plan vil gøre det muligt for alle medlemsstater at udveksle resultater.

3. KONKLUSIONER

Meddelelsen fra juli 2007 om vandknaphed og tørke og Det Europæiske Råds konklusioner i oktober 2007 banede vejen for yderligere udvikling af foranstaltninger til vandefterspørgselsstyring og bestræbelser på fuldt ud at udnytte potentialet for vandbesparelser frem for ethvert andet initiativ.

Denne opfølgende beretning viser, at der trods fremskridtene stadig mangler meget i en bedre vandefterspørgselsstyring i hele Europa og i at undgå dårlig forvaltning af vandressourcerne, navnlig i vandfattige områder.

Prioriteterne i meddelelsen er stadig gyldige. Som vist med de mange eksempler i denne beretning skal der fortsat være opmærksomhed på gennemførelsen på alle prioriterede områder.

Som annonceret i meddelelsen fra 2007 vil Kommissionen fra 2009 levere en årlig tværeuropæisk vurdering af vandknaphed og tørke, som vil gøre det muligt regelmæssigt at overvåge udviklingen i dette spørgsmål i hele Europa.

Gennemførelsen af arbejdsprogrammet vil blive overvåget og være en del af gennemgangen af strategien for vandknaphed og tørke, der nævnes i Rådets konklusioner af 30. oktober 2007 og planlagt til 2012.